वा अष्टादशपुराणानिरामस्यचरितंतथा कार्ष्णंवेदंपंचमंचयन्महाभारतंविदुः तथैवविष्णुधर्माश्वशिवधर्माश्वशाश्वताः जयेतिनामतेषांचप्रवदंतिमनीषिणइतिभविष्यवचनात्पुराणादिकंवाचतुर्णांपुरुषार्थानामपिहेतौजयोस्त्रियामितिकोशादन्यंवासर्वपुरुषार्थप्रतिपादकंग्रंथंशारीरकसूत्रभाष्यादिरूपंउदीरयेत्उच्चारयेत् अत्रलिङ्गामंगलाचरणस्यग्रंथपाठेप्यावश्यकत्वंदर्शयतारचनारंभेसुतरांतद्दर्शितं नन्वेतन्नपठनीयंनव्याख्येयंचपौरुषेयत्वात्पुरुषेषुचभ्रमविप्रलंभकत्वयोःसंभवादितिचेन्न सर्वज्ञेषुवेदैकप्रमाणेषुमन्वादिषुतदसंभवात् पूर्वंतत्रेचस्मृत्यादिधर्मेप्रामाण्यस्यसिद्धत्वात् यस्यांतुस्मृतौलोभमूलकत्वंप्रत्यक्षंदृश्यतेयथावैसर्जनहोमीयंवासोऽध्वर्युःपरिगृह्णातीतितत्रास्त्वप्रामाण्यं नत्वष्टकाःकर्तव्याः प्रपाःकर्तव्याऊर्ध्वपुंड्रंमृदाकुर्यादित्यादीनां तासांलोभमूलकत्वादर्शनात् यांजनाःप्रतिनंदंति धन्वन्निवप्रपाअसित्वमग्नेश्रोणामेकउदकंगामवाजतीतिमंत्रलिंगानुमितविधिमूलकत्वाच्च धन्वन्धन्वनिनिरुदकप्रदेशे किमुश्रेष्ठः षळूनाआर्भवंत्रिष्टुबंतमित्यनुक्रमणिकायांकिमुश्रेष्ठइतिसूक्तस्यचतुर्दशर्चस्यऋभुदैवत्यस्यनवमदशम्यावेतेऋचौ आपोभूयिष्ठाइत्येकोअब्रवीदग्निर्भूयिष्ठइत्यन्योअब्रवीत् वधर्यंतींबह्वभ्यःप्रैकोअब्रवीदृतावदंतश्चमसाँअपिंशत १ श्रोणामेकउदकंगामवाजतिमांसमेकःपिंशतिसूनयाभृतं आनिम्रुचःशकृदेकोअपाभरत्किंस्वित्पुत्रेभ्यःपितरावुपावतुः २ अत्रऋभवाख्यदेवतास्तुतिव्याजेनश्रेयःसाधनानिविधीयंते हेऋभवःभवतांमध्येएकःकश्चित्तीर्थाश्रयेणैवप्राप्तदेवताभावआपएवभूयिष्ठाउत्कृष्टतमाइत्यब्रवीत् एवंयज्ञादिनाप्राप्तदेवताभावोऽन्योऽग्निर्भूयिष्ठइत्यब्रवीत् वर्धयंतींअवपूर्वाद्धुञोविचूप्रत्यययेभागुरिमतेनाकारलोपेचेदंरूपं स्वरादिपाठादव्ययत्वंनिपातत्वादाद्युदात्तत्वंच वधरित्यव्ययंपालनार्थे अवगत्यधारयतीतियोगात् तदर्थंयंतींगच्छंतींचेतोवृत्तिंदयांबह्वभ्यःप्रमाणेभ्योनिश्चित्यएकःदययैवप्राप्तदेवताभावःप्रकर्षेणअब्रवीत् तेयूयंऋताऋतानिसत्यान्येवैतान्यवादीनिदेवताभावप्राप्तिसाधनानिवदंतउपदिशंतोयज्ञेषुचमसान्सोमयुक्तान्अपिंशतव्यभजंत अत्रश्लेवमुपाख्यायते ऋभवोनामत्रयोदेवाएकंचमसमासेदुस्तत्रवह्निरपितद्रूपंगृहीत्वाआगतस्तेतमतिसारूप्यात्पृथग्ज्ञातुमशक्ताएकंचमसंचतुर्धाव्यभजंतेति यद्वा सत्यवादिनामेवतीर्थादिफलदमितिऋतावदंतइत्यस्यार्थः श्रोणामेकः हेऋभवःभवतांमध्येएकःश्रोणां श्लक्ष्णांगांमृदंगोपीचंदनादिरूपांतीर्थनिकटस्थांमुख्यकर्मभूतांप्रतिउदकंजलंगौणंकर्मअवाजतिअवगमयति अंतर्भावितण्यर्थोयं श्रोणांगांउदकेनमिश्रयतीत्यर्थः श्रोणांगांरक्तचंदनादिरूपांवा तथाएकः सूनयाहिंसयातत्कर्त्राआभृतंआहृतंमांसंगोरोचनाख्यंपिंशतिपिनष्टिउदकेनसहेतिशेषः निम्रुचः नितरामस्तंगच्छतोदग्धेंधनस्याग्नेः संबंधिशकृत्गोमयं शुष्कगोमयोत्थंभस्मेतियावत् अपाभरत्अपाहृतवान् अत्राप्युदकेनसहेतिशेषः व्यवहिताश्चेतिच्छंदसिव्यवहितेनाप्युपसर्गेणक्रियायाःसंबंधःदृष्टयहोर्भश्छंदसीतिहस्यभः एतानिमंत्रपदानिअसंपूर्णार्थत्वात्स्वार्थलाभायब्राह्मणमपेक्षंते इषेत्वोर्जेत्वेत्यादिमंत्रवत् तत्रयथा इषेत्वेतिशाखामाच्छिन्नत्तिऊर्जेत्वेत्यनुमार्ष्टीतिब्राह्मणानुसारात्हेशाखेत्वा त्वांइषेअन्नायच्छिनद्मीतिऊर्जेपशुभ्यःअनुमार्ज्मीतिव्याख्यातं एवमिहापिवासुदेवोपनिषद्ब्राह्मणतंत्रपुराणोपबृंहणानुसारात्ऊर्ध्वपुंड्रार्थंश्लक्ष्णांमृदंजलेनमिश्रयेदितिव्याख्येयं तथाकालाग्निरुद्रबृहज्जाबालायुपनिषद्ब्राह्मणतंत्रपुराणोपबृंहणानुसारात्त्रिपुंड्रंकर्तुंनिम्रुचः शकृदपाभरदितिचव्याख्येयं एवमितरस्यापिपादस्यब्राह्मणमंत्रलिंगादुपबृंहणस्मृतिभ्यश्चाष्टकाप्रपाविधिवदनुमेयं तथाचश्रोणामितिपदस्यरक्तामितिव्याख्यानेसौरशाक्तगाणेशानांरक्तमेवपार्थिवंद्रव्यंपुंड्रार्थेतत्तत्तंत्रेविधीयते वैष्णवानांपीतंशैवानांभस्मेति अनेनतत्तत्पुंड्रविशेषोपलक्षिततत्तद्देवताभजनेनापिदेवताभावंप्राप्नुवंतीतिविधीयते केवलवैदिकानांतुश्रोणांश्लक्ष्णामितिव्याख्यानेनत्रितयस्यापिसमुच्चयः स्नात्वापुंड्रंमृदाकुर्यात्धुत्वाचैवतुभस्मना देवान्विप्रान्समभ्यर्च्यचंदनेनसमाचरेदितिस्मृतिभ्यः अत्रगोरोचनाग्रहणंचंदनाद्यष्टगंधोपलक्षणार्थं एतेषांविकल्पसमुच्चयपक्षाणांपितृपैताहपरंपराक्रमेणव्यवस्थामाह किंस्वित्पुत्रेभ्यःपितरावुपावतुरितिपुत्रहितार्थेयत्किंचिद्व्रतंपितरौमातापितरौपितृपितामहौवाउपेत्यस्वीकृत्यअवतुः व्रतं

Digitized by Google